

De broekdragende vrouw : kluchtspel

<https://hdl.handle.net/1874/36399>

D E

Lo. 2543

BROEKDRAGENDE
VROUW.

KLUCHTSPEL.

Gespeelt op d' Amsterdamsche Schoumburgh.

AMSTERDAM.

By *Jacob Lescaille*, Boekverkooper op de Middeldam, naast de Vischmarkt, 1666.

W A A R S C H O U W I N G .

Gelijkerwijz men op der aard'
 Geen wenschelikker vrechde vind ,
 Als by Twee, die, te recht gepaart ,
 Gedurig leven eens gezind :
 Zo is 't in tegendeel gewis ,
 Dat nergens hateliker kruis ,
 Nocht zwaarder ramp te vinden is ,
 Als in een staåg oncenig huis.
 Gy, Goëbloeds, wien dit deerlik lot ,
 (Och arm !) gevallen is te beurt ;
 Die van uw vrouwen word bespot ,
 En die rampzaligheid betreurt ,
 Nochtans op een goede uitkoomst hoopt ,
 Om uit die hel verlost te zijn ,
 Maar hoe 't geval draait, wend, oft loopt ,
 Geen artseny vind voor uw pijn :
 Waant niet als gy kwâ wijven ziet
 In goed' herscheppen door het slaan ,
 Dat gy raad ziet voor uw verdriet ,
 Dat u het slaan zo zal vergaan :
 't Waar valsch, mijn vrienden ! Roept zo hard
 Geen hou ! voor dat gy over zijt.
 Hoe zeer u die vleischangel smart ,
 Gy raaktze door geen slagen kwijt.
 Hoe dan toe ? dat zeg ik u niet ,
 Voor gy met my dit Kluchtspel ziet.

J. S.

B E D R Y V E R S.

Lubbert.

Baertje, Vrouw van Lubbert.

Fijtje Feeks, Moeder van Baertje.

Jochem.

Giertje, Vrouw van Jochem.

Malfonzus, Kwakzalver.

Frippool, Knecht van Malfonzus.

D E
BROEKDRAGENDE
V R O U W.

K L U C H T S P E L.

I. T O O N N E E L.

Lubbert. Baertje.

Lub. **H**oor, Liefste, wat ik heb te zeggen :
Onz' Baurman en zijn Huisvrouw
leggen
Gedurig in een groot gekijf.
't Schijnt of zy 't doen om tijdver-
drijf.

Altoos, na dat ik kan vernemen ,
Bestaat het wijf gestaag te temen ,
En valt haar man straks in zijn woord.
En spreekt hy weer gelijk 't behoort ,
Zo krijgt hy zulke zware slagen !
't Is wonder dat hy 't kan verdragen.
Wat my belangt, veel liever joeg
Ikz' uit den huis, eer ik 't verdroeg.
Ik zou haar zo de ribben smeren ,
Dat zy die parten zou verleren.

Baer. Wel man ! gy spreekt zeer onbedacht.
Ik bid u datj' uw plicht betracht ,
Waar aanje zijt door trouw verbonden.
Een man moet immers t'allen stonden
De vrouwelikke zwakheit laan ,

49
Op dat hy zegen mach ontfaân.

Lub. Een vrouw moet ook haar man genoeg,
En hare wil na zijne voegen:
Zodanig luid de hoogste wet.

Wee hen die zich hier tegen zet!

Baert. De vrouwen zijn dan slechte Leken?
En ik mach u niet tegen spreken?

Lub. Een vrouw is slechts, na ik haar schat,
Een vuil bedrog, een stinkend' vat.

Baert. Wat moet een die niet doof is horen?

Lub. 't Verraad is haar als aangeboren.

Baert. „ Dit wet te stellen ly ik niet,
„ Veel min nu 't van mijn man geschied.
Ik zweer, dit smalen zalje rouwen!

Lub. Och! wil het my ten goeden houwen:
Ik zeg 't slechts by gelijkenis.

Baert. Dat jy my meent, weet ik gewis.

Lub. Maar kind, ik bid u, hoor mijn reden.
Hoor sinte Marten dit ontleden.

Hy zaid: een vrouw is als de maan,
Wiens licht niet als by nacht mach gaan,

Den man gaat hy ons aârs afmalen;

Want hy gelijkt hem by de stralen

Der zon, wiens glans, in volle kracht,

Regeert van d'uchtent tot de nacht.

Voorts is het aan de vrouw gegeven

Dat zy na haren zin mach leven.

Baert. 't Is wel. neem jy uw plicht in acht.
Ik zal regeren gaan by nacht.

Dewijl 't nu dag is, moet ik vragen,

Of wel uw zonlicht kan verdragen,

Dat ik eens om een boodschap ga?

Lub.

Lub. Om dat ik 't toesta, zeg ik, ja. *Baert. bin.*
Deez' red'nen schijnen niet met allen
Mijn vrouw te zullen welgevallen.
Ik zorg voor meerder zwaarigheid :
Want zo zy dit haar moeder zaid ,
Heb ik weêr op een nieuw te vrezén ,
Dat ik haar Luitenant moet wezen.

I I. T O O N N E E L.

Fijtje. Baertje.

Fijt. **W**El, wat een mensch al horen moet !
Is 't waarheidt dat dien lompen bloed
U heeft zo schandig af gaan malen ?
Sint Felten zal hem daar voor halen !
Je zoud hem vliegen in 't gezicht ,
Gelijk ikj' eertijds heb bericht.
Ontbreekt het u aan tong of handen ?
Zo scheur hem metje scherpe tanden ;
Of schop met voeten, krab, en smijt ;
Betoon dat jy mijn Dochter zijt.

Baert. Ik vrees dat ik te kort zou komen.

Fijt. Je hoeft hier voor niet eens te schromen.
Roept hy wat luid, acht jy dat niet ,
Zo raakt hy onder u gebied.
Geen vrouw behoeft de minst' te wezen.
Een man moet dik de vrouw ook vrezén.

Baert. Ik zorg dat hy my doemen zal ,
En een Santippe noemen zal.

Fijt. Al noemde hy u duivelinne ;
Zeg jy weêr vry : ik ben Heerinne !
't Is beter hard, dan al te slap.

Dies steurje niet aan zijn geklap.
Kom in : ik zalje wijders zeggen.
Hoe jy uw dingen aan zult leggen.

binnen.

III. T O O N N E E L.

Giertye. Iochem met een Spinnenwiel.

Gier. **Z** It daar, en spin tot t'avond toe ;
Of wordenje de narmen moê ,
Zo schuur de pottelbank te degen :
Ook zulje meê den haert anvegen ,
En leggen dan een vuurtjen aan.
Ik zal nu eens ter preke gaan.

Ioch. En ik dien op de Beurs te wezen.

Gier. Kom hier. waar is de bullepeze ?

Ioch. O neen ! ô neen ! ik blijf in huis.

Gier. Zo zwijgme fluks ghelijk een muis.

'k Wil dat mijn haan alleen zal krayen.

Ioch. Uw onweêrshaan beduid hard wayen.

Gier. Wat zaid den Rekel daar ? zeg voort !

Ioch. Ik zeg datj' u wel licht verstoort.

Gier. Ik wil van u geen tegenspreken :

En zwijgje niet, ik zalme wreken.

Hou daar, dat is uw loon, Schavuit.

Ioch. O wapen ! brand ! mijn rug ! mijn huid !

Gier. Dus zal ik u altijd beryen.

Ioch. „ De droes zou zulks van 't wijf niet lyen !

Gier. Ik ben vrou Voedster van 't Gewelt ,

En Hooftman in mijn huis gestelt.

Het heerschen is my aangeboren.

Ioch. „ Dit deuntje moet ik daagliks horen.

Gier. Een vrouw, die niet regeren kan ,

Be-

Betaamt niet datze trouwt een man.
 De Buffels doen niet als de vrouwen :
 Zy weten van geen maat te houwen ,
 Veel min van wijslik huisbestier ,
 Als naamlik, zorg voor licht, voor vier ,
 Voor huis, voor hof, voor kost, voor klêren ;
 Maar wel om 't geltje te verteren.
 Al wat 'er over schijf moet gaan ,
 Dat laat men op de vrouwtjes staan.
 Is dan de vrouw niet te beklagen ,
 Dat zy die last en zorg moet dragen ?
 Mijn Jakhals, die daar zit en spint ,
 Was in het eerst' gelijk een kind :
 Hy wist van tuiten, noch van blazen ,
 Noch min van strelen, en van azen.
 Bedenk, hoe zich een jonge vrouw
 Met zulk een Sul verwarmen zou !
 Het zijn slechts rechte Wijvekwellers ,
 Jan hennegatten, Gortetellers ,
 Doennietten, Jordens, Treutelaars ,
 En Knorrepotten, Reutelaars.
 Nu, Fun, pas op. ik ga ter kerken. *binnen*
loch. Bruy heen, je Helleveegh, je Verken.
 Men zou de drommel wel verraân ,
 Wanneermen zo ter kerk wil gaan.
 Nu gaatze met haar snô klappeyen
 Op 't nachtbanket der zwarte reyen ,
 Daar Heintjepik de maatzang houd ,
 En Fijtje Feeks haar listen brouwd.
 Ik wed haar kar al is aan 't hollen ,
 En dat die kollen zijn aan 't krollen ,
 't Zy hier of in een aâr gewest ,

Vertrok my Willem-buur niet lest,
Hoe dat hy had uit Norewegen
Zijn vrouws rok wederom gekregen;
Beneffens Lijsjes schorteldoek,
Verçiert met bellen aan elk' hoek;
Die hy niet wederom wil langē,
Voor hy de kol zelfs heeft gevangen.
Want zy komt krollen alle nacht,
En houd tot zijnent staâg de wacht.
Mijn wijf is meê een van die saters,
En gaat 's nachts krollen met de katers.
Ik wou die kollen, zwart van vel,
Al t'zamen vlogen naar de hel,
Maar wat voor een Hanspoep is deze?
Hy ziet 'er mislijk uit van wezen.
Ik moet eens horen wat hy wil,
En my zo lang hier houden stil.

Frippool uit.

IV. TOONNEEL.

Frippool met zijn kwakzalvers brieven, zingende.
Wijze: 't Was of men 't my zeide, &c.

I.

AL de zoetigheden, van yder een bemind,
Die maken ons wel gezind.
*Wy knechten, wy lopen
Met hopen,
En stropen
De luiden
Hun huiden;
Wy smeren en dropen
Tot dat al onz geltje verflind.*

I I.

Hei! wy zien zo gaeren een lichtgekleurde keurs,
 Noch liever een vette beurs:
 Geen slechte huifdoeken,
 Pikbroeken
 Wy zoeken,
 Maar Ionkers
 En Pronkers
 Wy niet en vervloeken.
 Wy bannen de lebbige Schreurs.

I I I.

Menig moet'er sneuveln die in onz' handen raakt.
 Wanneer'er de saus niet smaakt,
 Dan moeten de bachjes
 By nachjes,
 Heel zachjes,
 Wech pakken
 En zakken;
 Waar van dan geen klachjes
 En worden in 't minste gemaakt.

I V.

Och, dan is verdwenen het moye poppegoed!
 Maar 't smaakt'er mijn meester zoet.
 Men kan'er als heren
 Opteren;
 Wy smeren
 Onz' buiken
 Als kruiken,
 Die rijzen en geren
 Gelijk als een Brouwers knip doet.

Daar

76
Daar kom ik van mijn meesters Snollen :
'k Beken het waren fchone kollen ;
Maar 'k had in Bély bovenal
Een zonderlinge welgeval.
Wie zou aan hare poefle wangen
Niet met zijn lippen blijven hangen ?
Haar aangezicht fcheen my een zon ;
Haar bolle borsjes ene bron
Van pijpkenielde eyervladen ,
Of potkaas, welvoorzien van maden.
Toen ik haar lonken zag ter zy ,
Kreeg ik byna de poplezy.
Mijn hert begon zo heet te blaken
Gelijk een brander of vuurbaken.
Wy dronken daar eens lustig om ,
En dat op Venus heiligdom.
Een die wil leven met genoegten ,
Moet zich by enen Dokter voegen.
Daar leeftmen eerst op zijn gemak.
Al is mijn baas een vuile Kwak ,
Nochtans geneeft hy die, die tamelik
Naar Spanje rieken, heel bekwamelik.
Genas hy niet die Kortezaan ,
Daar ik nu heden kom van daan ?
Is hier ook iemand met gebreken ?
Die kom mijn Meester vry aanspreken.

Ioch. Hoor, Vryer, is uw Baas een man
Die alle kwaad genezen kan ?

Frip. Gewis : hy kan elk een gerijven.

Ioch. Zo kan hy dan wel kwade wijven
Genezen van een boos gemoed ?

Frip. Dat volk helpt hy op staande voet.

11
Deez brief vermeldt mijn meesters zaken ,
En doet zijn kunsten kenbaar maaken.

Ioch. Ik zal de brief eens overzien.

Frip. Ontbreekt u iets, gy kunt gebiën.

Wy wonen in de groene kater ,

Bezijden duizendduivels pater :

Naaft onze deur zult gy zien staan

Den groten zwarten Afrikaan.

binnen.

Ioch. 't Is wel. ik zal eens naarder komen.

Ik word van blijdschap opgenomen.

Och, kreeg ik eens een goede raad !

'k Moet zien wat in zijn brief toch staat.

Hy leeft.

Aanzien doet gedenken.

Niemant mach zich zelve prijzen.

De werken moeten 't vonnis wijzen.

M En laat alle Heren weten ,

Dat in deze grote stat

Is een kunstig man gezeten ,

Rijk van gaven, groot van schat ;

Die veel menschen heeft genezen.

Heren, Burgers, klein en groot ,

Rijken, armen, weeuwen, wezen

Helpt hy uit hun groten nood.

Al de geen, die pijnlikken

Van het scheurbuik zijn gekweld ,

Doet hy dadelik verkwikken.

Ook geneest hy, of geen gelt ,

Al de geen, die langs hoe kranker

Gaan aan 't krampig slereçijn.

Ook

12
Ook die van 't morbumsche kanker
Deerlik aangevochten zijn.
Zijn magneetsteen kan zo werken ,
Dat hy in een korten stond ,
Zonder het de vrouw kan merken ,
Ganschlik maakt de man gezond.
Ook heeft hy een zonderlinge
Kracht voor krachteloze leên ;
Hy doetz' huppelen en springen.
Al die stenen van den steen ,
Helpt hy straks zeer wonderbaarlik ,
Dat 'er Nederland van waagt.
Boze wijven, onbedaarlik
Van uitzinnigheit geplaagt ,
Die haar mannen staåg bekijven ,
Temt en breidelt hy aan band ,
Zulks dat zy gehoorzaam blijven
Aan den man, met goed verstand.
Want hy schept een groot bebagen ,
Dat hy mach een kwade vrouw
Goede vruchten laten dragen ,
't Zy door lachchen, 't zy door rouw.

Malfonzus le troisième

Deez Dokter schijnt vry wijs te wezen ,
Na dat ik uit de brief kan lezen.
Zijn zeggen haagt my wel : was maar ,
Tot mijn verzeekring, 't leste waar.
Nochtans moet ik hem eens gaan horen.
Niet slimmer als de gang verloren.

binnen

V. TOON

V. T O O N N E E L.

Fijtje. Giertje. Baertje.

Fijt. **W** At dunktje, Buurvrouw van 'er leet ?

Gie. De beste middel dien ik weet ,
Is deez' : gy moet hier tegen strijden :
Want heerschen past geen vrouw te lijden.

En, wilje weldoen, volg mijn raad ,

Eêr deze kanker verder gaat.

Bae. 't Is goed. ik zal mijn toorn verzoeten ;

Ik ga hem dadelik begroeten

Met deze naaglen in 't gezicht.

En zoo hy niet fluks voor my zwicht ,

Mach hy voor meerder straf wel vreezen.

Fijt. Zie zo, mijn kind, zo moet het wezen !

Gier. Ga voort, en maak een goed begin.

Baer. Ik klop. ik hoor hem. hy is in.

V I. T O O N N E E L.

Lubbert doet de deur open.

Lub. **Z** Yt welkom, Lief, mijn uitgelezen.

Ik wensch u, Moeder, ook met dezen

Veel voorspoed in uw ouderdom.

Gier. Hoe krijgt het doch de man zo krom !

Fijt. Hy weet van kromplemente maken.

Baer. O neen : die hem in 't minst niet raken.

Lub. Mijn tong spreekt als mijn hert my zaid.

Baer. Gelijk een krokkedil die vleid ,

Wanneer die lacht, zo wil hy steken.

Giert. Zijn zoetheit is met gal bestreken.

Lub. Wel hoe ? wel hoe ? hoe zal 't hier gaan ?

Ik

14
Ik wilje zeggen niet verstaan.
Vertrek, voort, of ik zal dit honen
U wel verleren, en belonen.

Gier. Jou wijvebeul ! jou onverlaat !

Fijt. 't Is tijd, mijn kind ; val aan, en slaat.

Baer. Jou Luishond, kom, het zalje gelden !

Fijt. Zo, wakker, lustig ; vecht als helden !

Baer. O help ! help ! of ik kom te kort.

Fijt. 't Sa, lustig, eêr hy meester wort.

Gier. Al kon hy noch zo bijster woeden ,
Zo zal hy door mijn handen bloeden.

Lub. O moord ! ô moord ! ik ben verraân ! Hy valt

Fijt. Hou lustig vast ! wil dapper slaan.

Lub. Ai my ! de drommel, is dat bijten ?

Fijt. Nu moetje hem de broek afrijten.

Bind hem nu voor uw schorteldoek.

Baer. Nu ben ik meester van de broek.

zy laten hem weêr opstaan

Lub. Ik zweer, dit vechten zalje rouwen.

Gier. Zo moetmen vrouwebeulen klouwen ,
Die altijd willen meester zijn.

Fijt. Roem nu eens opje zonneschijn.

Baer. Hoe ! kan u zonnelicht by dage

De bleke maneschijn verdragen ?

Nu zieje klaarlik dat uw licht

Voor mijne manestralen zwicht.

Wie dat zijn huis niet kan bestieren ,

Behoortmen voor geen voocht te vieren.

Vermits dat gy hebt in mijn eer

Getreden, zo begeer ik weêr ,

Dat gy voortaan uw mond zult stillen ,

En zwijgen van uw zotte grillen.

Dies doet hier op als billik is,
En bid my om vergiffenis.

Lub. Wat lijd mijn achtbaarheid al schande!

Baer. 'k Wil datje kussen zult mijn handen.

Fijt. Nu ras van hier: het word al laat.

hy kust haar hand.

Gier. Zie, hoe zijn zonlicht ondergaat!

Baer. Kom in: laat ons eens vrolik klinken,

En op deez strijd een glaasje drinken.

Fijte. Baertje. Giertje. binnen.

VII. T O O N N E E L.

Lubbert.

WAar vind' ik nu toch iemandt daar
Ik mijn verdriet aan openbaar?

Och, is 'er niemant van u lieden

Die my zijn trouwe hulp wil bieden!

Ik loof dat hier wel iemandt is

Die deel heeft aan mijn droeffenis

Ai! zoje my weet troost te geven,

Ik zalje danken al mijn leven!

Ik sterf, en raak van spijt ten end'.

'b derenis met mijn ellend',

Gy, goede mannen, die by vlagen

Dit meê moet van u wijven dragen! *Iochem nit.*

't Is voor d'ellendig' in 't verdriet,

Noch troost dat by een makker ziet.

Ioch. Wel hoe, goê maat, hoe dus ontstelt?

Hoe! zijtge met het hoofd gekweld?

Hoe pronkje dus met wijve doeken?

Lub. Ik mach mijn blôheit wel vervloeken.

26.
Ioch. Wat is 'er gaans? geef my bescheid.

Lub. Ik ben daar van mijn wijf misleid,
Die my, heel tegen recht en reden,
Gelijk een droes, vol dolligheden,
Geschopt, gekrabt, geslagen heeft,
Dat my het gantsche lijf noch beeft.
Haar boze moêr kwam zich inwikkelen
Om d'andere noch aan te prikkelen:
Dat oude Vel loeg om mijn smert.
Je wijf trok meê dit spel ter hert,
En kwam my bits met nagels groeten,
In 't end', ik raakte onder voeten.
Nu leef ik met u in een gilt.

Ioch. Ik hoop nu haast dat woedend' wildt,
Door zekre middel in te tomen.

Lub. Wat is 't dat gy hebt voorgenomen?

Ioch. Ik heb een goeden aanslag voor.
Hier is een zeer geleerd Dokter,
Die veel kwâ toevallen kan helen;
En ook d'onênige krakkelen,
Waar meê het vrouwvolk is belaân.
Ik meen nu eens naar hem te gaan.

Lub. Dien Dokter hoef ik ook te spreken.
Indien hy kan mijn wijfs gebreken
Herstellen, dat zy word gezond.
Verëer ik hem tot loon terstond
Mijn beursje, welgespekt van kronen.

Ioch. En ik zal hem ook rijklik lonen.

Lub. Waar woont dien hooggeleerden man?

Ioch. Gins, in dat huis.

Lub. Kom, gaanw' 'er dan.

VIII. T O O N N E E L.

12

Zy k'oppen aan Malfonzus deur. Frippool doet open.

Frip. **G**Y zijt ter goeder uur gekomen :
Want mijnen Heer had voorgenomen
Zo datelik eens uit te gaan. *Malfonzus nit.*

Zie daar komt hy al herwaarts aan.

Malf. De wetenschap, my aangeboren ,
Doet mijne mogentheden horen !
Wat heb ik niet al, door mijn kracht ,
Ontelbre wonderen gewracht !
Ik zal u mijne kunstigheden ,
En hoge wijsheit gaan ontleden.
Appol, de vinder van het kruid ,
Voor mijne kunst zijn deuren sluit.
Hippokrates, Galeen, Montanje ,
d'Arabiesch' Aviçen, waar vanje
Zo veele wondren hoort en leeft ,
Die zwichten voor mijn hoge geest.
Paree, Hildanus voor my wijken ,
En Bartolijn de vlag moet strijken ,
Met Beverwijk, hoe afgerecht
Op ziekten die den mensch bevecht.
Ja Eskulapus zelf moet duiken
Als ik mijn kunsten ga gebruiken.
Al 't geen dat in d'Herbariom
Geschreven is, staat voor my stom.
Dies mach ik wel met waarheit zeggen ,
Dat niemant kan mijn kunst weërleggen.
Al 't geen ik doe of praktizeer
Verstrekt all' anderen tot leer.

18
Voor my was niemand die 'er wiste
De schrandre kunst, het Algemisten ,
't Welk door my is in 't licht gebracht.

Frip. Ik lachme schier te barsten. „ zacht !
„ Hy meent de kunst van 't mostertmalen ,
„ Die hy gebracht heeft in Westfalen.

Lub. Mijn heer, ik spreek u wel een woord.

Mal. Wel, wilt u haasten : ik moet voort ;
Want mijne zieken my verbeiden.
Ook is 'er eene zaak te scheiden
Daar mijn persoon hoognodig is.

Lub. Ik spreek dan zonder hindernis.
De dolheit, met 'er kwade plagen ,
Zijn mijne vrouw in 't hooft geflagen ,
Waar doorze raast als een gelpuis ,
Waar door noit vreed' is in mijn huis.
'k Wou datje een tegengift kon maken ,
Om haar die gal doen uit te braken ;
Of zetten haar een sterk klifteer ;
Op datz' haar oude deuchden weêr
Verkrijgen mach, gelijk voordezen.

Mal. Je hoeft hier voor niet eens te vrezen ;
Hier is in 't minst' geen zwaarigheid.
Hier in bestaat mijn fakkulteit.
Ik kan dit vuur wel haast uitdoven ,
Veel eerder danje 't zoud geloven.
Geen man kan doll' uitzinnigheid
Genezen door een wijs bescheit ;
Al had hy Katoos statig wezen ,
Noch zou hy 't monster niet belezen.
Geen Ciceruus zachtmoedigheid ,
Noch Krassus door zijn goedigheid ,

19

Noch Seneka door zedigheden ,
Temistokles door wijze reden ,
Noch Sokrates door zijn gedult ;
Hoe schoon hunn' deuchden zijn vergult ,
Zy zouden 'er niet meed' uitrechten ;
Geen van hen zou de prijs bevechten.
Behalven ik, ik doe 't alleen !

Frip. Hy is veel wijzer als Galeen !

Malf. Nu zal ik in mijn schatboek lezen ,
En zien wat hier voor dient te wezen.

Hier zie ik hoe een vuile wond'
Te helpen is in korten stond ;
Daar voor gebruik ik adderstongen ,
Mansoren, herik, muggelongen.
Voor het verstuiken van een voet ,
Gebruik ik mamay, drakenbloed ,
En kattekruid, met violetten ,
Dat kan het moy te rechte zetten.
De geen, die van de gelezucht
Zo lelik zien, help ik ter vlucht ,
Met beedlaarsluizen, vloyevellen ,
Groen mottekruid, en sintenellen.
Voor maag, voor hert, voor blaas, voor nier ,
Gebruik ik drommelsdistel, vlier ,
Gekookt in drie pont ezelswater ,
Daar by gedaan meloot, en mater ,
Met verkensdraf, en safferaan ,
Mandrágorá, en gallig-aan.
Om tant- en kiespijn te verdrijven ,
Moet ik daar ganzerik op wrijven.
Ik maak trekpleisters voor het hoofd ,
Door welkers kracht de pijn verdooft.

De hair- en douworm, kwade zeren
Genees ik met een zalf te smeren ,
Die voor krawagie, vurigheid
Zeer goed is, dik daar op geleit.
Voor alle ziekten die ons krenken
Weet ik hulpmiddelen te bedenken.
Ik heel, genees, help alle pijn.

Frip. „ 't Is jammer dat het leugens zijn.

Malf. *Satis eloquentia, sapientia parum.*

Ioch. Dees Dokter weet zeer hoog te spreken !

Frip. „ Hy blijft noch in de brokken steken.

Malf. *Vexatio dat intellectum.*

Frip. „ Dat zey de kat, en vrat van 't spek ,
„ En mit brak heur de droes de nek.

Ioch. Mijn heer, ai, zoek voor kwade wijven.

Malf. Ik zal uw datelik gerijven.

Ufis facit artificem.

Frip. „ Mit sloeg de man 't wijf op de huid ,
„ En smetze fluks ten venster uit ,
„ Op hoop dat zy zou leren vliegen.
„ Gants bloed, hoe kan mijn Meester liegen.

Ioch. Zo gy ons dan op staande voet
Geen raad geeft, noch vernoeging doet ,
Zo gaan wy deur.

Malf. Ai, hoor mijn reden :
Hier is de hulp, zijt slechts te vreden.

Recept contra Herinnis armata.

Voor een uitzinnig, dol, en kwaad
Wijf is geen kruid 't welk helpt of baat ,
Noch pillen, of kliffteren, dranken :
Men moet de boze vrouwe ranken
Genezen door een slangehuid ,

Die kan de vuile dampen uit
 Haar onrein lichaam tot zich zuigen :
 Dit zal ik met de daad betuigen ;
 Want deze kunst heeft noit gefaalt.
 Maar eerft dien ik niet onbetaalt
 Te zijn, eêr dat ik ga verklaren
 Hoe dat men hier meê voort zal varen.

Lub. Indien u zeggen zeker gaat ,
 Zal ik u voor die goede raad
 Verêren deze goude fchijven.

Frip. „ Is dat het loon voor kwade wijven ,
 „ Zo ga ik ook voor Dokter uit.

Malſ. Frippool, ga haal mijn ſlangehuid. *Frip. bin.*

Mijn grote wijsheit doet u zeggen ,
 Hoe dat om boze vrouwen leggen
 Wel negen huiden, die ik t'zaam
 U noemen zal van naam tot naam.
 De eerſte hiet men ſtokvis-vellen ,
 Om datze beſt naar 't beuken hellen :
 De tweede lijkt men by een beir ,
 Om dat zy, als een boze meer ,
 Staâg krabt en klaauwt met ſcherpe poten :
 De derde huid is voortgeſproten
 Van 't ganzevel, wiens mal geſnap
 Meêr rammelt dan een laarus-klap :
 De vierde is een huid van honden ,
 Om dat men nimmer heeft gevonden
 Een, welkers dolheit hoger gaat :
 De vijfde, om haar wild gelaat ,
 Draagt heuren naam van ſneile hazen :
 De zefte, om haar woefte razen ,
 Ontleent heur naam van 't paerdehuid :

22
De zevenst' is van 't sneedste kruid,
Te weten van de krabbekatten:
Maar d'achtst' is even snoô te schatten,
Om dat zy is van 't morsig zwijn:
De negenst' en de leest' zal zijn
Het mensche vel met zijn gevoelen,
Waar aan men zijne lust moet koelen,
Met slaan en smijten, tot dat zy
Zo murruw is als rijstten bry.
Zo kann' een boze vrouw genezen!

Frip. uit.

Frip. Hier is de huid. wat zal het wezen?

Malf. Doorslaat dan voort dit negental
Van huden, heel en overal.

Lub. Ik durf dit werk niet onderwinden.

Malf. Je moet haar eerst te degen binden,
Eêr datj'er legt in slangevel.

Lub. Mijn heer, ik zorg dat zy my zel
Van boosheit het gezicht uitrukken.

Malf. Dit vel kan al haar boze nukken
Meêr zuivren als de medecijn;

't Ontrekt haar al 'er boos fenijn.

Al hare negen kwâ gebreken

Zal zy kwijt worden zonder teken.

Dies wilt 'er maar met vreucht op slaan.

Joch. 'k Verzoek dat gy wilt met ons gaan,
En helpen ons dit werk beslechten.

Malf. 't Is wel. ik zal u onderrechten,
En met u gaan, op hoop dat ik

Dit kwaad weêrom ten goeden schik.

binnen.

I X. T O O N N E E L.

23

Baertje. Fijtje. Giertje.

Baert. **D**ewijl mijn eer nu staat verheven,
Mach ik my zelf de naam wel geven

Van Iuno, of Prozerpina :

Want als ik eens mijn oogen fla
Op mijn gewaad, en statig wezen,

Zo kan ik uit mijn wapens lezen

Een tweede Pallas, die gebied.

De bullepees, die gy hier ziet,

Dat is de speer daar ik meê kampe

Met kloekheit tegens alle rampen.

Deez hoed ik nu in plaats op zet

Van 't Sfinksch' en Griffioens helmet.

Meduzaas hoofd leid hier verborgen,

Dat yder schrikken doet en zorgen.

Deez broek die is mijn wapenschild,

Daar door betoom ik 't manlik wild;

Zo dat ik alle ogenblikken

Hen met mijn kwelgeest doe verschrikken.

Fijt. Doe zo gelijkje heb gezeit,

En houd uw eer en dapperheit.

Gier. Ik volg tot mijnent ook die wetten.

Mijn man moet zich te spinnen zetten

Gewillig daar ik hem dan keur,

't Zy voor of after by de deur.

Fijt. Dus moetmen met de mannen leven,

En doen hen voor de vrouwtjes beven.

Daar wort
geklept.

Baer. Wel wie of hier is aan de deur.

Gier. Ik gis jou Lubbert is 'er veur.

29
X. T O O N N E E L.

*Baertje. Fijtje. Giertje. Lubbert. Iochem.
Malsonfus. Frippool.*

Baer. **W**ie raad jou dus hier in te komen?

Lubb. Ik heb die raad zelf voorgenomen.

Baer. Hou daar, daar, dat is voorje loon.

Gier. Wel Luishond, wie heeft jou ontboon?

Ioch. Ik zelf. ik kom met deez' getuigen,

Om u, door hunne hulp, te buigen

Weêr onder mijn gehoorzaamheit.

Gier. Zie daar, dat is voor zulk bescheit.

Lub. Kom, Dokter, help een einde maken,

Op dat wy uit onz' kwelling raken. Zy vatten Baert-
jen aan.

Baer. O moord! geweld! genade, kind!

Malf. Frippool, kom met der haast, en bind

Fijt. en Giert. worden ruggelings gebonden.

Deez' twee te zamen met de banden.

Kom, nemen wy haar eerst in handen,

Om haar te zuivren van 't fenijn.

Baer. Och, moeder help my uit de pijn!

Lub. Daar zal ik u wel van verlossen.

Malf. Mijn vriend, nu moetje haar aflossen.

Zie daar is 't harde lengelkruid,

Smeert haar daar wakker meê de huid.

Lub. Hou daar, ontfang nu goede slagen

Voor alje boze kwade plagen!

Baer. Och, man! zo ik noch iets vermach,

Zo bid ik u met goed ontsach,

Dat jy verschonen wilt mijn leven!

Ik zal u altijd d'eere geven

Die aan een man gegeven wert!

Lub. In-

25
Lub. Indien u al uw kwaaddoen smert,
Dat jy aan my wel hebt bedreven,
Zal ik 't u gaerene vergeven.

Baer. Ik zalj' als een eerbare vrouw
In alles zijn oprecht en trouw,
't Welk ghy in waarheit zult bevinden!

Lub. Hier op zal ikje weêr ontbinden,
En hechtenje weêr an mijn ziel.

Baer. Voor uwe gunst ik neder kniel.
Wil toch mijn boosheit niet gedenken.
'k Zal voortaan na uw' ogewenken
Staâg zien, op dat ik mach zo weêr
Herstellen uw geschonden' eer.

Lub. Gy doetme weêr in vreucht herleven!

Baer. En ik word tot uw liefd' gedreven.

Ioeh. Mijn Gladlek moet 'er nu meê aan:
Ik zal haar huid zo wel deurflaan,
Dat zy voor mijn gezicht zal beven.

Gier. Och, Iochem, 'k zal u willig geven
D'eer, die u eigen toebehoort.

Ioeh. Neen, neen: gy moet 'er meê aan: voort!

Frip. Zy vreesst slechts voor de harde slagen.

Gier. Och, man! ik zalje zo behagen
Met al mijn macht en mogentheit,
Gelijk een dienstbaar' ondermeid.

Fijt. Ai, Iochem, vaar, wilt wat bedaren.

Ioeh. Ik moet eerst met mijn zaak voort varen.

Malf. Hoor, vriend, eêr datje verder gaat,
Zo luister na mijn goede raad:
Deez zaak moetj' aan mijn oordeel stellen,
Zo zal ik weêrzijds 't vonnis vellen
Wat yder doen of laten moet.

26
Zo gy mijn voorflag acht voor goed ,
Verwacht ik antwoord van u t'zamen.

Ioch. Gier. Wy zeggen hier op, ja en amen.

Malf. Voor eerst, zult gy, tot eenen zoen ,

Hier voor uw man een knieval doen ,

En uw mans achtbaarheid zo eren ;

Gy zult uw heerschappy afzweren :

Ten tweden zult gy lochem dan

Ons schenken en'e dubble kan

Uit paters vaatje, van het klaarste.

Ioch. Ik stem het toe, als ook mijn waardste.

Gier. Ik merk nu eerst mijn kwaden aart ,

Ik weet dat ik u niet ben waard ,

U, man, die, door uw zachte zinnen ,

Het boofte monster kunt verwinnen ,

En die op slimme wegen gaan ,

Om hare mannen te verraan.

Ik zal voortaan, als een Abigel ,

Verftrekken tot een deuchdespiegel ,

Die 't onheil schutte van haar heer.

Dit zweer ik by mijn vrouwe-eer !

Ioch. Dewijl uw leed is mijn ellende ,

Wil ik ook uwe kwelling ende ,

En nemen u weêr in genâ.

Frip. Dit onweêr dat verkeert wel dra !

Fijt. 'k Verzoek dat wy, eêr datwe scheiden ,

Ons eerst tot vrolikheit bereiden.

Terwijl dat lochembuur de wijn

Verzorgt, wil ik niet karig zijn.

Ik heb een hoen, met twee patrijzen ,

Een rommelzoodje met saufsijzen ,

Weest hier op altegaâr mijn gâst.

27
Baer. Voor my, ik stel deez zaak voor vast.

Malf. En ik kan die ook niet verwenschen.

Frip. Ik hoor wel hier is keur van pensen.

Gier. Ik ben hier ook wel meê te vreên.

Lub. Ik ook.

Fijt. Laat ons dan binnen treên.

U I T.

P. E.

28
V O N N I S,

over het Kluchtspel

van de

Broekdragende Vrouw.

DE Schouwburg heeft dikmaals voor dezen
Met boertige stof aangewezen,
Hoe dat men boozartige wijven
Kan temmen in hunne bedrijven.

Nu laat zy op hare Toonelen
Geen minder vermaaklikheit spelen,
Terwijl hier de kijkers aanschouwen,
Hoe dat de Broekdragende Vrouwen
Hun parten licht zijn te verleren,
Indien men het snaax ordineren
Van Meester Malfontus wil volgen.

Al speelt hy hier vry den holbolgen,
Zijn potsige zeldzame raden
Zijn t' enemaal niet te versmaden.

Want zulke beulinnen te dogen,
Als hun in dit Kluchtspel vertogen,
Die tegens het voorrecht der mannen
Met opzet zijn t' zamengespannen,
Verbestert van goede manieren,
Genegen tot schelden en tieren,
Haar mannen op 't onheuse ontmoeten,
Met nagels en tanden begroeten,
En in euvelmoedige zinnen
Met bulpezen dwingen tot spinnen;

Met

23
Met hulp van meer andere afdekken,
En smadig de broeken uit trekken,
't Is zeker, 't is in alle landen
De mannelike achtbaarheid schanden.

Dan zijn 'er nu zulke gezinden
Ter werelt noch ergens te vinden,
Die deze zwaarwegende plagen
Met Sokrates kunnen verdragen,
En onder die wreë ongenuchten
Vreëlievendt verdraagelijk zuchten,
Uit inzicht, dat zulk een droef leven
Meer voordeel dan schade kan geven,
Zy blijven daar vry onder leggen,
Ik heb 'er niets tegen te zeggen.

d' Auteur, die dees boertige dingen
Op maatlang heeft weten te zingen,
Zo konstig, zo bondig, zo aardig,
Is dies wel een Eerkransje waardig.

Zie daar is volkomen gebleken
Wat Vonnis ik hebbe gestreken.

Een yder, die 't Kluchtspel gaat kijken,
Zal, meen ik, zulk vonnis mee' strijken.

A. L.